

علاوه بر اینها، در خصوص انرژی‌های تجدیدپذیر نیز اقدامات قابل توجهی انجام شد. به طوری که در سال ۹۴ فقط ۱۱ مگاوات ظرفیت جدید از انرژی‌های تجدیدپذیر به مدار آمد اما در سال ۹۵ از ۱۰۰ مگاوات عبور کرد.

همچنین در طرح برق رسانی روستایی نیز تحول بسیار عمیقی انجام شد. اکنون تمام روستاهای با جمعیت بالای ۱۰ خانوار دارای برق هستند و این یک اتفاق بسیار قابل توجه در زمینه عدالت اجتماعی و در امر برق رسانی به شمار می‌آید. به این ترتیب دیگر روستای بیش از ۱۰ خانوار بدون برق نخواهیم داشت و طی سال ۹۵ حدود ۳۱ روستا نیز از انرژی‌های تجدیدپذیر برخوردار شدند. این کار بسیار شاخصی است که دولت یازدهم به آن دست یافت.

در زمینه جذب سرمایه خارجی در صنعت آب و برق چه اقداماتی انجام شده است؟ آیا وزارت نیرو توانست از فضای پس‌برجام بخوبی استفاده کند؟

پس از انعقاد برجام مراجعات متعددی از کشورهای مختلف داشته‌ایم. هیأت‌های اقتصادی روسیه، چین، کره جنوبی، ژاپن، ترکیه، بلژیک، دانمارک، اسپانیا، انگلیس و آلمان از جمله کشورهای بوده‌اند که در این مدت به صورت مکرر برای انجام مذاکره وارد ایران شده‌اند؛ در این بین، برخی منجر به قرارداد، برخی منجر به اجرا و برخی نیز در حال مذاکره است.

بخش آب و آب‌فناوری نیز توانست قراردادها و موافقتنامه‌های خوبی برای جذب سرمایه خارجی منعقد کند. بخش برق در این یک سال هزاران ساعت مذاکره انجام داد و در نتیجه این مذاکرات پس‌برجامی، موافقتنامه‌هایی با شرکت‌های متعدد از کره جنوبی، ژاپن، ترکیه، چین و روسیه امضا کرده‌ایم. بعضی از این موافقتنامه‌ها تا آنجایی رفته که سرمایه‌گذار خارجی زمین گرفته است. لذا می‌توان گفت که مجموعه وزارت نیرو در بخش آب و برق موفقیت‌های بزرگی بعد از برجام کسب کرد که در سطح عملکرد دولت طی یک سال بعد از برجام قابل ملاحظه است.

در بخش برق چقدر قرارداد امضا شد و عامل موفقیت صنعت برق چه بود؟

مجموع پیشنهادهای طرف‌های خارجی به ایران در زمینه طرح‌های برقی بیش از ۱۰ تا ۱۵ میلیارد یورو بوده است که بیش از دو میلیارد یورو سرمایه خارجی در این بخش جذب کردیم. اغلب طرح‌های اجرا شده در زمینه انرژی‌های تجدیدپذیر بوده است و بخشی نیز به سرمایه‌گذاری روس‌ها در نیروگاه ۱۴۰۰ مگاواتی در استان هرمزگان مربوط می‌شود که قرار است روس‌ها با وام کم بهره روسی به میزان یک میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار آن را بسازند.

وزارت نیرو از سال‌های گذشته یک سیاست روشن در ارتباط با نحوه خرید برق از بخش خصوصی داشته که این موضوع بعد از اجرای برجام توجه سرمایه‌گذاران بخش خصوصی خارجی را نیز به سرمایه‌گذاری در این صنعت جلب کرده است. به این ترتیب مذاکرات طولانی که با چندین شرکت خارجی از جمله شرکت‌هایی از روسیه، چین، ژاپن، کره، ایتالیا و آلمان داشتیم بخوبی پیش رفته است.

البته ناگفته نماند که قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی هم در قانون مورد تأکید قرار گرفته و هم در سیاست‌های کلی نظام از سوی رهبر معظم انقلاب بر آن تأکید شده است و به یقین معیار اصلی وزارت نیرو در جذب سرمایه‌گذاری خارجی، تأمین منافع و مصالح ملی خواهد بود.

آیا برنامه‌های برای اصلاح تعرفه‌های آب و برق که مشکل اصلی این دو صنعت است، ندارید؟

فعال برنامه‌ای برای افزایش قیمت آب و برق مطرح نیست و در این مورد ما تابع قانون بودجه خواهیم بود. اما قانونگذار در طول برنامه ششم توسعه دولت را مکلف کرده که قیمت حامل‌های انرژی را به قیمت تمام شده آن برساند که امیدواریم این موضوع محقق شود تا اقتصاد آب و برق اصلاح و انگیزه صرفه‌جویی در مصرف آب و برق و گسترش انرژی‌های تجدیدپذیر در کشور قوت بگیرد.

صنعت آب و برق زمانی که وارد دولت دوازدهم می‌شود چه فرقی با ابتدای دولت یازدهم خواهد داشت؟

فکر می‌کنم صنعت آب و برق از نظر اقتصادی به پایداری بیشتری نسبت به ابتدای دولت دست می‌یابد. از طرفی مصرف آب و برق نسبت به ابتدای دولت بسیار مدیریت شده‌تر می‌شود و از نظر ساخت داخل و توسعه فناوری‌های مربوط به صنعت آب و برق قطعاً توسعه بیشتری خواهیم داشت. این موضوع در خصوص ساخت سد اکنون محقق شده است. به طوری که هم‌اکنون تمامی سدهای کشور با هر مشخصات، طرح و تجهیزاتی توسط متخصصان داخلی ساخته و به بهره‌برداری می‌رسد و تنها ۱۰ درصد در این زمینه به خودکفایی رسیده‌ایم بلکه در سایر کشورها نیز اقدام به ساخت سد کرده‌ایم. به طور کلی من چشم‌انداز صنعت آب و برق را برای سال ۹۶ مثبت می‌بینم.

استخراج کنند اما واقعیت این است که سفره‌های زیرزمینی ظرفیت محدودی دارد و امکان استخراج بیش از حد وجود ندارد. حفر چاه آب امکان استفاده از آب را کاهش می‌دهد. زمانی ۲۰ متر چاه به آب می‌رسیدیم اما الان در همان جاد عمق ۳۰۰ متری هم مشکل آب هست و باغ‌ها در حال خشک شدن است. در دنیا معیاری مورد قبول است و آن اینکه در کشوری اگر تا ۴۰ درصد از منابع آبی آن استفاده شود در استفاده از منابع معتدل است، تا ۶۰ درصد تنش آبی خوانده می‌شود و بیش از این میزان شرایط بحرانی است که در حال حاضر میزان تنش آبی در ایران بیش از ۷۰ درصد است، ما برنامه ریزی کرده‌ایم تا این میزان را به ۶۰ درصد کاهش دهیم. اگر وضعیت آبی کشور را به ۶ مرحله مرطوب، نرمال، قابل تحمل، دارای تنش آبی، تنش آبی و کمبود آب تقسیم کنیم، خوزستان، گیلان و مازندران در وضعیت تنش آبی و کمبود آب و تأمین نیازهای آبی هستند. همچنین ۱۸ استان کشور در تنش آبی شدید و ۹ استان در وضعیت کمبود آب هستند.

مهم‌ترین اقدامی که طی دولت یازدهم در صنعت برق رقم خورد، چه می‌دانید؟

در این بخش نیز با وجود

محدودیت‌های مالی اقدامات بسیاری انجام شد. اعم از مدیریت مصرف تا ساخت و افتتاح نیروگاه. از جمله اقدامات شاخصی که انجام شد، موضوع کاهش تلفات شبکه‌های توزیع برق کشور است که از بالای ۱۵ درصد به ۱۱ درصد تقلیل داده شد. این اقدام بسیار مهمی از نظر ارتقای بهره‌وری، فنی و اقتصادی است.

در این دولت حدود ۷ هزار مگاوات نیروگاه برق جدید به بهره‌برداری رسید و برق تولیدی آن وارد مدار شد که در شرایط مالی کنونی وزارت نیرو دستاورد بسیار مهمی تلقی می‌شود. الان ظرفیت تولید برق کشور ۷۶ هزار مگاوات عبور کرده و تا پایان دولت به ۷۷ هزار مگاوات خواهد رسید. این موضوع کشور ما را در جایگاه چهاردهم کشورهای دنیا و اول منطقه نشانده است.

همچنین در تابستان سال ۹۵ با مدیریت مصرف و بار توانستیم بیش از ۳ هزار مگاوات پیک برق را کاهش دهیم. کاری که در این دولت کلید خورد مدیریت طرف تقاضا و مصرف برق بود. یعنی از آخرین روش‌هایی که در کشورهای مختلف برای مدیریت بار استفاده می‌شود تا بدون خاموشی برنامه ریزی شد. از پیک بار سال عبور کنند، بهره‌بردیم. خوشبختانه همان طور که اشاره شد از این طریق پیک بار سال ۹۵ را ۳ هزار مگاوات کاهش دادیم. به این منظور با صنایع بزرگ قرارداد دوجانبه بستیم تا در پیک بار که در تابستان اتفاق می‌افتد ۳۰ درصد مصرف برقرشان را کاهش دهند. در عوض به آنها اجازه می‌دهیم که به همین مقدار در سایر اوقات و با تعرفه‌های پایین مصرف کنند. همچنین از صنایع خواستیم که تعمیرات اساسی را به تابستان موکول کنند و از کشاورزان نیز درخواست کردیم که استفاده از برق برای مواردی نظیر پمپ‌های برقی چاه آب را به ساعات غیر پیک منتقل کنند. سایر اقدامات فرهنگی برای مدیریت تقاضای مشترکان خانگی نیز انجام شد. خوشبختانه با اینکه پیش‌بینی می‌کردیم پیک بار سال ۹۵ به ۵۵ هزار مگاوات برسد این اتفاق رخ نداد و بدون آنکه ناراضیاتی ایجاد شود ۳ هزار مگاوات از پیک بار کاسته شد. در غیر این صورت مصرف بیش از ۵ هزار مگاوات رشد می‌کرد و ما مجبور بودیم به میزان ۳ تا ۳ هزار مگاوات خاموشی اعمال کنیم و این موضوع ناراضیاتی عمومی در پی داشت.

بنابراین ما برخلاف دولت‌های قبل در دو بخش فعالیت کردیم؛ اول، ایجاد زیرساخت‌های جدید نیروگاهی و شبکه‌های برق رسانی؛ دوم، مدیریت طرف تقاضا. همین موضوع سبب شد تا ما در دولت یازدهم با قطعی برق مواجه نشویم.

اشاره کردید که اقدامات سازه‌ای راهم در ۳ سال اخیر دنبال کردید. آن هم در شرایطی که به دلیل کاهش قیمت نفت با محدودیت شدید منابع مالی روبه‌رو بودیم. کدام طرح‌های سازه‌ای در این دولت به سرانجام رسید؟

طی ۳ سال اخیر با وجود محدودیت‌های مالی ۲۳ سده به بهره‌برداری رسید که طرح توسعه آن قبل از شروع دولت یازدهم کلید خورده بود و تکمیل آنها توجه فنی و اقتصادی داشت. همچنین تعداد قابل توجهی شبکه آبیاری و زهکشی احصا شد که در توسعه کشاورزی نقش قابل توجهی دارند.

اما در این مدت طرح سدسازی جدیدی شروع نشد. در گذشته یک استثنا نخود آگاهی وجود داشت که ما تمام کمبودهای آبی را با ساخت سدهای بیشتری می‌توانیم حل کنیم که البته اشتباه بود، چرا که میزان بارش که از آسمان نازل می‌شود اغلب عدد ثابتی است و سدسازی به ما این امکان را نمی‌دهد که میزان آب تجدید شونده را افزایش دهیم. بنابراین برای ما درست مصرف کردن منابع اهمیت بیشتری از سدسازی دارد.

علاوه بر این، کار بسیار عظیمی در ارتباط با آبرسانی روستایی طی این مدت انجام شد و از اقدامات شاخص وزارت نیرو است. بیش از ۴ میلیون نفر روستائین که از شبکه آب بی بهره بودند، اکنون از آب شرب و بهداشتی برخوردار هستند و این موضوع توسعه عدالت اجتماعی را در پی داشت.

افتتاح این ۲۳ سد چقدر به حجم ذخیره سازه‌ای آب کمک کرد؟

در این بخش ۱۷ سد مخزنی با آب قابل تنظیم ۲ هزار و ۹۷۰ میلیون متر مکعب و حجم مخزن ۴ هزار و ۱۴ میلیون متر مکعب به بهره‌برداری رسید و همین‌طور ۶ سد مخزنی با آب قابل تنظیم ۴۵۰ میلیون متر مکعب و حجم مخزن هزار میلیون متر مکعب

آبگیری شد. بخشی از این سدها مربوط به آب شرب، برخی دیگر برای تأمین آب کشاورزی و تعدادی نیز برای هر دو بخش کاربرد دارد.

سیلاب‌های اخیر در استان‌های خوزستان و فارس بار دیگر اهمیت سدها را نمایان کرد. آیا هنوز هم عقیده دارید دیگر به سدسازی در ایران نیازی نیست؟

ما به دنبال توقف سدسازی در ایران نیستیم و عقیده داریم در هر جایی که نیاز به سدسازی باشد باید مطابق با آمار بارش‌های منطقه و محاسبات جدید، سدسازی انجام شود. در سدهای گذشته وزارت نیرو و مجموعه صنعت آب کشور کارنامه درخشانی از حیث ایجاد تأسیسات مدیریت آب داشته است. اما در چند سال گذشته در سدسازی افراط کردیم و برخی از این سدها محاسباتش بر اساس آمارهای بارش گذشته بوده اما این آمارها اکنون بسیار پایین آمده است. بنابراین در کنار مدیریت صحیح منابع و مصارف آب با سدسازی اصولی نیز مخالف نیستیم. به طوری که ملاحظه می‌کنید با وجود محدودیت منابع مالی بعد از بازنگری طرح‌های سدسازی بر اساس آورد آب، ساخت آنها در این دولت نیز ادامه یافت. به هر حال از نقش بسیار مهم و مؤثر سدها نباید گذشت. برای مثال در استان‌هایی چون بوشهر یا فارس در مهار سیلاب‌های شدید این استان‌ها، سدها اهمیت ویژه‌ای داشتند. به طوری که طی بحران فارس، سیستم‌های اندازه‌گیری مانع‌انداد حجم سیلاب در استان بیش از ۲۰۰ متر مکعب بر تانه بوده است، بنابراین چنانچه سدهای استان سیلاب را کنترل نمی‌کردند، مطمئناً بروز فاجعه در استان حتمی بود.

وضعیت بهره‌وری آب در ایران چگونه است؟

بهره‌وری آب در ایران کمتر از ۴۰ درصد و میانگین جهانی آن ۶۰ درصد است. به دلیل پایین بودن آن شیوه‌های آبیاری به صورت سنتی ایران است در حالی که در دنیا به صورت آبیاری تحت فشار یا به صورت بارانی است. البته در کشور ما آبیاری بارانی به علت تبخیر زیاد مناسب نیست. در ایران بیش از ۹۰ درصد منابع آب در کشاورزی مصرف می‌شود که در کشورهای دیگر این مقدار بیش از ۷۰ درصد نیست. تصور مردم بر این است که چاه می‌زند که آب بیشتری